

Methodologische wijzigingen aan de statistiek van de betalingsbalans

30 september 2019 werd de betalingsbalans (BOP) van de periode 2015-2018 herzien. De periodieke herzieningen van de statistische reeksen zijn een gangbare praktijk en volgen een vaste kalender. Ze hebben tot doel de kwaliteit van die reeksen te verbeteren door rekening te houden met wijzigingen (nieuwe gegevens, nieuwe methoden) die sinds de voorgaande publicaties zijn opgetreden.

In deze publicatie werden een aantal verbeteringen doorgevoerd in de berekeningswijze van de goederenrekening, dienstenrekening en inkomensrekening. De wijzigingen worden toegepast op de cijfers vanaf 2015, waardoor er een breuk in de cijferreeks ontstaat.

1. Goederenrekening

1.1 Wijziging statistiek buitenlandse handel

De methodologie van de statistiek buitenlandse handel werd aangepast¹ zodat de handel tussen niet-ingezetenen op het Belgische grondgebied niet meer opgenomen wordt. De statistiek buitenlandse handel vormt de basis voor de goederenrekening van de BOP, bijgevolg wordt deze handel ook in de BOP geëlimineerd.

1.2 Nieuwe BOP-correcties

Om over te gaan van de statistiek buitenlandse handel naar de algemene goederenhandel van de BOP, zijn correcties nodig. Het zijn immers verschillende statistieken met elk hun eigen regels². De statistiek buitenlandse handel richt zich op de grensoverschrijding van goederen. De BOP daarentegen registreert alle eigendomsoverdrachten tussen ingezetenen en niet-ingezetenen, ongeacht of er een grensoverschrijding plaatsvindt. De BOP-correcties zijn bijgevolg noodzakelijk om te voldoen aan de methodologische voorschriften van de BOP.

Vanaf de publicatie van september 2019 worden twee bijkomende correcties aangebracht in de BOP, namelijk:

- a) Het toevoegen van goederenhandel zonder grensoverschrijding tussen ingezetenen en niet-ingezetenen door gebruik te maken van het BTW-leveranciersbestand³
- b) Het elimineren van goederentransacties die slechts tijdelijk of niet met het oog op eigendomsoverdracht worden in- of uitgevoerd. Deze transacties kunnen geïdentificeerd worden op basis van een specifieke transactiecode in de aangiften van de ondernemingen.

¹ De aanpassingen aan de statistiek buitenlandse handel vanaf 2015 worden hier besproken: https://www.nbb.be/doc/dq/n_method/m_enm1906.pdf

² De relatie tussen de BOP en de statistiek buitenlandse handel wordt hier gedetailleerd besproken: https://www.nbb.be/doc/dq/n_pdf_bb/bop_non-technical_nl.pdf

³ In dit jaarlijks overzicht worden alle factuurstromen tussen BTW-plichtigen geregistreerd.

Daarnaast werd de raming van internetaankopen (of e-commerce) verbeterd door gebruik te maken van betaalkaartinformatie. Deze bron wordt verder besproken in paragraaf 2.2. Reisverkeer.

1.3 Waardering van de goederenrekening

In de goederenrekening van de BOP dient de waarde van de in- en uitvoer overeen te stemmen met de waarde van de goederen aan de grens van het land van uitvoer. Dit stemt overeen met de zogenaamde Free on Board (FOB) incoterm¹, we spreken dus van een FOB/FOB waardering.

In de statistiek buitenlandse handel dient de invoer overeen te stemmen met de waarde van de goederen aan de grens van het land van uitvoer plus de transport en verzekeringskosten tot aan de Belgische grens. Dit stemt overeen met de zogenaamde Cost, Insurance and Freight (CIF) incoterm. De uitvoer dient echter wel FOB gewaardeerd te zijn. Hier spreken we dus van een CIF/FOB waardering.

Door middel van een zogenaamde "CIF/FOB-correctie" worden de transport- en verzekeringskosten gerelateerd aan de invoer afgetrokken van de goederenrekening en opgenomen in de dienstenrekening. De goedereninvoer daalt, wat een stijging van het saldo van de goederenrekening tot gevolg heeft.

2. Dienstenrekening

2.1 CIF/FOB-correctie

De transport- en verzekeringskosten afgetrokken van de goedereninvoer als gevolg van de CIF/FOB-correctie worden verschoven naar de dienstenrekening. De invoer wordt verhoogd indien buitenlandse transport- en verzekeringsmaatschappijen deze dienst presteren. Een deel wordt echter verzorgd door Belgische ondernemingen en wordt als een daling van de dienstenuitvoer opgenomen. Op basis van de beschikbare informatie is het niet mogelijk om een kwalitatieve opdeling te maken tussen transport- en verzekeringsdiensten. Bijgevolg wordt de gehele CIF/FOB-correctie geregistreerd als transportdienst.

De CIF/FOB-correctie heeft geen impact op het saldo van de lopende rekening aangezien het saldo van de dienstenrekening verlaagt met hetzelfde bedrag (maar omgekeerd teken) als het saldo van de goederenrekening.

2.2 Reisverkeer

De nieuwe methode voor de raming van het reisverkeer steunt meer dan voorheen op betaalkaartinformatie (debit- en creditkaart betalingen en geldafhalingen) aangevuld met enkele datacollecties zoals een bestaande enquête bij ingezeten touroperators.

Betaalkaarten zijn de jongste jaren gestaag gegroeid en dominant geworden als betaalmiddel bij de buitenlandse bestedingen van particulieren. Door het gebruik van meer gedetailleerde kenmerken van de betalingen, zoals de categorie van de betaalde handelaar of het al dan niet aanwezig zijn van de kaart op het betaalmoment, kunnen verfijnde allocaties worden doorgevoerd.

Voorheen beantwoordde de gebruikte bronnen qua inhoud, dekking (dubbeltelling) en frequentie niet noodzakelijk aan de behoeften van de BOP. Tal van aanpassingen en hypothesen dienden aangenomen te worden om te beantwoordde aan de vereiste methodologie. Bovendien waren niet alle bronnen steeds tijdig beschikbaar waardoor voortdurend revisies noodzakelijk waren. De nieuwe methodologie is sterk vereenvoudigd met eenduidige bronnen die grotendeels binnen de maand beschikbaar zijn.

Qua resultaat zien we dat zowel de uitgaven als inkomsten afnemen wat logisch is gezien het vermoeden van

¹ Incoterms of leveringsvoorwaarden worden gedefinieerd door de Internationale Kamer van Koophandel en zijn de internationale standaard over de rechten en plichten van de koper en verkoper bij internationaal transport van goederen.

dubbeltellingen bij de vroegere methodiek. Op het saldo heeft de nieuwe werkwijze een licht positief effect.

2.3 Bestuurdersdiensten

Inkomsten verkregen uit bestuurdersmandaten verricht in het buitenland werden niet opgenomen in de BOP aangezien de bestuurders niet over een Belgisch BTW-nummer beschikken. Deze inkomsten worden vanaf nu geraamd op basis van de personenbelasting. De invoer van bestuurdersdiensten werd reeds aangegeven door ingezeten ondernemingen en opgenomen in de rubriek “andere zakelijke diensten”.

2.4 Buitenlandse ondernemingen met lonen zonder BTW

Ondernemingen met een Belgisch ondernemingsnummer zonder gekende Belgische vestiging kunnen lonen uitkeren zonder dat ze BTW-plichtige activiteiten uitvoeren. De selectie van de dienstenenquête baseert zich op BTW-data, bijgevolg kunnen ze niet aangifteplichtig gemaakt worden en werden ze niet opgenomen in de BOP. Er wordt echter verondersteld dat deze ondernemingen diensten leveren voor hun buitenlandse moederonderneming. Om hun dienstverlening te ramen, wordt vanaf heden de uitvoer van “andere zakelijke diensten” opgehoogd met de loonmassa die samenhangt met de buitenlandse ondernemingen zonder BTW-aangifte.

3. Inkomensrekening

3.1 Arbeidsinkomen ambassades

Dankzij data afkomstig van de Federale Overheidsdienst (FOD) Buitenlandse Zaken wordt vanaf heden het arbeidsinkomen van niet-ingezeten personeel van Belgische ambassades in het buitenland opgenomen in de inkomensrekening van de BOP. Daarnaast levert de FOD Sociale Zekerheid cijfers over Belgen tewerkgesteld in ambassades in Brussel.

3.2 Geherinvesteerde winsten van indirect aangehouden deelnemingen

De berekeningswijze van de geherinvesteerde winsten¹ werd verfijnd om ook deze van indirect aangehouden deelnemingen op te nemen. Voorheen werd alleen met direct aangehouden investeringsrelaties rekening gehouden. Een directe investeerder heeft controle over minimum 10% van de aandelen of stemrechten. Indirecte aangehouden deelnemingen daarnaast zijn deelnemingen waarbij een Belgische of buitenlandse moeder onrechtstreeks controle van 10% heeft via één of meerdere dochterondernemingen. In totaal werden 60 multinationale groepen geanalyseerd en het resultaat hiervan in de inkomensberekening verwerkt.

¹ De geherinvesteerde winsten zijn de courante winst van een onderneming minus de betaalde dividenden. In België wordt er voor de courante winst gebruik gemaakt van het Current Operating Profit Concept waarbij het resultaat van de onderneming na belastingen wordt gecorrigeerd voor uitzonderlijke opbrengsten en kosten.